

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta 10.6.2009/405

Suurten yleisötilaisuuksien hygieeniset järjestelyt ja jätehuolto

Terveysturvallisuuslain (763/1994) nojalla suurten yleisötilaisuuksien jätehuolto ja hygieeniset olosuhteet tulee järjestää siten, ettei niistä aiheudu terveyshaittaa. Kesäkuun 15. päivänä 2009 voimaan tulleen sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (405/2009) mukaan suuressa yleisötilaisuudessa, johon ennakoitavana osallistuvan yhtä aikaa yli 500 henkilöä, on varattava yleisölle riittävä määrä käymälöitä käsienpesumahdollisuuksineen. Jätehuolto tulee järjestää siten, ettei siitä aiheudu terveyshaittaa. Käymälät ja jäteastiat on tyhjennettävä hygieenisesti ja riittävän usein.

Asetuksella (405/2009) kumottiin sosiaali- ja terveysministeriön asetus elintarvikkeiden myynnistä ulkotilassa sekä suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta (731/2007). Elintarvikkeiden ulkomyyntistä säädetään jatkossa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (28/2009) eräiden elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta.

Käymälät

Asetuksen (405/2009) liitteessä käymälöistä on säädetty seuraavaa:

1. Suuressa yleisötilaisuudessa on oltava käytettävissä riittävästi asianmukaisesti varustettuja käymälöitä sekä miehille että naisille. Käymälöiden on sijoitettava tarkoituksenmukaisesti eri puolilla tapahtumaluetta. Käymälässä tai sen välittömässä läheisyydessä on oltava mahdollisuus käsien pesuun tai muu riittävä mahdollisuus käsihygienian ylläpitoon. Käymälät on tyhjennettävä ja siivottava asianmukaisesti. Alueelle on laitettava opasteet käymälöiden sijainnista.
2. Käymälöitä varataan sivulla kaksi olevan taulukon mukaisesti. Liikuntaesteisille on varattava yksi käymälä alkavaa 1 000 henkilöä kohden. Tilaisuuden järjestäjän on varauduttava hankkimaan paikalle tarvittaessa lisää käymälöitä riittävän nopeasti.
3. Miesten käymälöistä voidaan 50 % korvata vastaavalla määrällä virtsaaltaita.
4. Tässä asetuksessa säädettyistä vaatimuksista voidaan poiketa, jos tilaisuuden luonne ja paikka sitä edellyttävät. Käymälätarvetta vähentävinä tekijöinä voidaan huomioida muun muassa lähistöllä yleisön käytössä olevat muut käymälät taikka osanottajien majoittuminen matkailuautoissa tai -vaunuissa. Käymälöiden määrää on vastaavasti lisättävä muun muassa, jos tilaisuus kestää yli viisi tuntia tai jos tilaisuudessa anniskellaan alkoholia.

Dnro 8321/11.02.02.07/2011

15.11.2011

5. Tässä asetuksessa tarkoitetuista ohjeellisista käytettävissä olevien käymälöiden määrästä muissa kuin suurissa yleisötilaisuuksissa voidaan poiketa ottaen huomioon tilaisuuden kesto ja luonne.

Osallistujamäärä	Naisille	Miehille	Näistä liikuntaesteisille
< 50 *	1	1	1
51–250 *	2	2	1
251–500 *	3	3	1
501–750	5	4	1
751–1 000	6	5	1
yli 1 000 osallistujaa, jokaista 250 osallistujaa kohden	+1	+1	1/1 000 osallistujaa

*ohjeellinen

Käymälöiden lukumäärät ovat ohjeellisia tilaisuuksille, joissa on enintään 500 osallistujaa. Ohjeellisista lukumääristä voidaan poiketa riippuen tilaisuuden kestosta ja luonteesta. Pienen osallistujamäärän (< 50) tilaisuuden järjestäjä voi myös sopia, että tilaisuuden osanottajat voivat käyttää läheisen julkisen rakennuksen WC-tiloja, jolloin erillisiä käymälöitä ei tilaisuuteen tarvitse hankkia. Esimerkkeinä eri luontoisista tilaisuuksista on urheilutapahtuma, viinikyläfestivaali, myyjäiset, ulkoilmaesitys- ja konsertti. Yli 500 osallistujan yleisötilaisuuksien osalta taulukossa esitetyt käymälöiden määrät ovat ehdottomia vähimmäisvaatimuksia.

Useamman päivän kestävässä tilaisuuksissa, joiden kokonaiskävijämäärä on suuri, mutta osanottajat viipyvät tilaisuudessa pääsääntöisesti lyhyen ajan (1 - 2 tuntia), mitoitetaan käymälöiden tarve arvioitavan suurimman yhtäaikaisen kävijämäärän mukaan (esimerkiksi joulutorit).

Käymälässä tai sen välittömässä läheisyydessä on oltava mahdollisuus käsien pesuun tai muu riittävä mahdollisuus käsihygienian ylläpitoon. Käsihygienian ylläpitoon voidaan katsoa kuuluvan esimerkiksi käsihuuhe tai puhdistuspyyhkeet.

Käymälöiden ja jäteastioiden sijoittaminen ja hygieeninen tyhjennys

Terveysturvallisuusasetuksen (1280/1994) 12 §:n ja 14 §:n mukaan jäteastiat on sijoitettava ja hoidettava niin, ettei niistä aiheudu hajua tai muuta terveyshaittaa ja etteivät eläimet pääse niihin. Kuivakäymälät on sijoitettava tiiviille alustalle siten, ettei käymälästä aiheudu hajun, talousveden tai maaperän likaantumisen vuoksi terveyshaittaa. Lisäksi käymälässä tulee olla riittävä ilmanvaihto, jonka tulee olla järjestetty siten, että hajun leviäminen muihin tiloihin estyy.

Tilaisuuden järjestäjä on velvollinen huolehtimaan alueen jätehuollosta ja jäteastioiden tyhjentämisestä. Jäteastioiden tyhjentämisessä on huomioitava mahdollinen jäteastian sisältämä haitallinen sinne kuulumaton jäte. Näitä tapaturma- ja terveyshaittaa aiheuttavia jätteitä voivat olla lasi, neu-

Dnro 8321/11.02.02.07/2011

15.11.2011

lat, viiltävät jätteet, tunnistamattomat nesteet ja pölyävät jätteet. Jätteiden tunnistelemista tai poistamista käsin on vältettävä turvallisuus- ja hygieniasyistä.

On huomioitava, että jäteastioiden määrän on oltava riittävän suuri suuren osallistujamäärän tilaisuudessa. Tilaisuuden jätehuolto on mahdollista toteuttaa maksullisena jätehuoltoyrityksen palveluna jäteastioiden kuljetuksineen ja tyhjennyksineen. Jos tilaisuuden järjestäjä itse toimittaa jäteastiat alueelle, tulee järjestäjän myös huolehtia niiden poiskuljettamisesta ja tyhjentämisestä, esimerkiksi kuljettamalla jätteet jätteenkäsittelykeskukseen. Vähäisen osallistujamäärän tilaisuuteen ilman elintarviketarjoilua riittävät mahdollisesti alueella olevat kunnan yleiset jäteastiat. Jäteastioiden ylitäyttymistä on kuitenkin vältettävä.

Siirrettävien käymälöiden puhdistus hoidetaan useimmiten yrityksen palveluna, joka kattaa sekä käymälän kuljetuksen paikalle että tyhjennyksen, siivouksen ja poiskuljetuksen. Perinteisen bajamajan tyhjennys suoritetaan koulutetun henkilön toimesta yhdistelmäautolla imuroimalla, jolloin käymälä myös pestään ja desinfioidaan. Nykyään on myös saatavilla siirrettäviä kuivakäymälöitä. Siirrettävän käymälän tyhjennysväli riippuu käymälän ja käymälätuotesäiliön tyypistä.

Käymälöiden ja jätteiden tyhjentämisen hygieniaoongelmia voivat aiheuttaa lähinnä likaiset ja pölyävät työvaiheet. Hengityssuojain estää mikrobien, endotoksiinien, homeiden ja pölyjen pääsyn hengitysteihin sekä heikentää hajuhaittoja. Suojakäsineet estävät ihokontaktin haitallisten yhdisteiden ja mahdollisten organismien kanssa.

Muita yleisötilaisuuksien jätehuoltoon sovellettavia säännöksiä

Jätelaki 1072/1993, voimassa 30.4.2012 saakka

Jätelain (1072/1993) mukaan kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja ettei jätteestä aiheudu merkityksellistä haittaa tai vaikeutta jätehuollon järjestämiselle eikä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Ympäristöön ei saa jättää roskaa, likaa eikä käytöstä poistettua konetta, laitetta, ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä siten, että siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai niihin rinnastettavaa muuta vaaraa tai haittaa (*roskaamiskielto*). Roskaaja on velvollinen puhdistamaan roskaantuneen alueen. Roskaajana pidetään myös hivi- tai muun sellaisen tilaisuuden järjestäjää, jos ympäristö roskaantuu tilaisuuden seurauksena.

Jätelaki 646/2011, voimassa 1.5.2012 alkaen

Uusi jätelaki 646/2011 on hyvin samansisältöinen jätteiden terveys- ja ympäristöhaittoja sekä roskaantumista koskevien säädösten osalta kuin jätelaki 1072/1993. Sen mukaan jätteestä ja jätehuollosta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, roskaantumista, yleisen turvallisuuden heikentymistä taikka muuta näihin rinnastettavaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta (JäteL 13 §).

Dnro 8321/11.02.02.07/2011

15.11.2011

Ympäristöön ei saa jättää jätettä tai esinettä eikä päästää ainetta siten, että siitä voi aiheutua epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä, ihmisen tai eläimen loukkaantumisen vaaraa tai muuta niihin rinnastettavaa vaaraa tai haittaa (*roskaamiskielto*, JäteL 72 §). Yleisötilaisuuden järjestäjän on järjestettävä roskaantumisen ehkäisemiseksi alueella riittävä jätteen keräys ja muut jätehuollon palvelut (JäteL 76 §). Jätteiden keräys on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä järjestämään siten, että kierrätettävät jätejakeet kerätään jätelain etusijajärjestyksen mukaisesti toisistaan erillään (JäteL 8 § ja 15 §).

Roskaajan on poistettava roskaava esine tai aine ympäristöstä (JäteL 73 §). Jos roskaaja ei huolehdi siivoamisvelvollisuudestaan, on yleisötilaisuuden järjestäjä siivoamisvelvollinen tilaisuuteen varatulla ja sen välittömässä läheisyydessä olevalla alueella, joka roskaantuu tilaisuuden johdosta. Mikäli tilaisuuden järjestäjä ei huolehdi siivoamisvelvollisuudestaan, on siivoamisvelvollisuus alueen haltijalla, jos tilaisuus järjestetään hänen suostumuksellaan (JäteL 74 §).

Ilmoitusvelvollisuus

Elintarvikelain (23/2006) 13 §:n mukaan elintarvikealan toimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta sijaintikunnan valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista. Ilmoitusta elintarvikehuoneistosta ei kuitenkaan tarvitse tehdä jos harjoitettavaan toimintaan liittyvät riskit ovat vähäisiä ja toiminta tapahtuu muun elinkeinon harjoittamisen ohella tai toimija on yksityinen henkilö tai kyseessä ei ole elinkeinon harjoittaminen.

Kun liikkuvasta elintarvikehuoneistosta on tehty ilmoitus aloituspaikkakunnalle, voi elintarvikealan toimija kiertää tapahtumia tiedottamalla siitä neljä arkipäivää ennen toiminnan aloittamista niiden kuntien valvontaviranomaisille, joiden alueella toimintaa harjoitetaan (Elintarvikelaki 15 a §). Tarkempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä on annettu valtioneuvoston asetuksella elintarvikevalvonnasta (420/2011).

Terveysturvajärjestelyissä vastaavaa ilmoitusmenettelyä ei ole vaan kunnan terveysturvajärjestelyviranomaisen tulisi saada tieto yleisötilaisuuksista terveysturvajärjestelylain mukaista valvontaa varten kunnan elintarvikeviranomaiselta. Edellä mainitut viranomaiset toimivat ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetun lain (410/2009) mukaisesti samassa toimielimessä, joten tietojen vaihto järjestettävistä yleisötilaisuuksista tulisi tapahtua yksikön sisällä joustavasti.

Joissakin erityistapauksissa (esimerkiksi ulkoilmakonsertit ja -esitykset sekä näyttelyt) yleisötilaisuuksissa ei ole elintarvikkeiden tarjoilua, mistä johdetaan kunnan terveysturvajärjestelyviranomaisen ei saa tietoa tilaisuuksista kunnan elintarvikeviranomaisen kautta. Edellä mainituista tilaisuuksista tulee usein kuitenkin tehdä johonkin muuhun lakiin perustuva ilmoitus kuntaan (esimerkiksi ympäristönsuojelulain mukainen meluilmoitus), joten tiedon saamiseksi näistä tilaisuuksista kunnan terveysturvajärjestelyviranomaisen tulee tehdä aktiivista yhteistyötä kunnan muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Dnro 8321/11.02.02.07/2011

15.11.2011

Lisätiedot Lisätietoja antaa ylitarkastaja Päivi Aalto (paivi.aalto@valvira.fi, puh. 09-7729 2451).

Johtajan sijainen *Merja Vuori*
Ympäristöterveysneuvos Merja Vuori

Ylitarkastaja *Päivi Aalto*
Päivi Aalto

Jakelu Aluehallintovirastot
Kuntien terveydensuojeluviranomaiset

Tiedoksi Sosiaali- ja terveysministeriö
Ympäristöministeriö
Elintarviketurvallisuusvirasto